ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תרומה

(חלק א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פּאַרקוויי — ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

Likkutei Sichot

Copyright © 2026
by
Kehot Publication Society®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פרשת תרומה

א. אין אָנהויב פון דער היינטיקער סדרה שטייט דריי מאָל דער וואָרט „תרומה": א) ויקחו לי תרומה; ב) אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי; ג) וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת. זאָגט אויף דעם די גמרא[1], אַז די דריי תרומות זיינען: תרומת בקע לגולגולת שנעשו מהם האדנים (א תרומה וואָס יעדער איד האָט געדאַרפט געבן אַ מחצית השקל, פון וועלכן מען האָט געמאַכט די שוועלן צום משכן). תרומת המזבח בקע לגולגולת לקופות לקנות מהם קרבנות ציבור (די תרומה פון מחצית השקל וואָס יעדער איד האָט געדאַרפט געבן, פון וועלכן מען האָט געקויפט קרבנות ציבור). תרומת המשכן נדבת כל אחד ואחד (די תרומה פאַרן משכן און זיינע כלים).

עס איז פאַראַן אָבער צווישן זיי אַ חילוק. די תרומות וועלכע מען האָט גענוצט פאַר די קרבנות און פאַר די אדנים זיינען געווען בקע לגולגולת, אַ האַלבן שקל פאַר יעדן — אַלע גלייך. אָבער די תרומה צוליב דעם משכן וכ־ליו, איז ניט געווען אין דעם קיין באַ־שטימטער סכום, נאָר וויפיל יעדער איי־נער האָט געוואָלט געבן.

דאַרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס זיי־נען תרומת קרבנות און תרומת אדנים אַנדערש פון דער תרומה פאַר די איבע־ריקע באַדערפענישן פון דעם משכן?

ב. דאָס וואָס תרומת המזבח איז בקע לגולגולת, פאַר אַלעמען גלייך, איז פאַרשטאַנדיק, ווייל תרומת המזבח איז צוליב „לכפר על נפשותיכם" (וכדפירש רש"י, אַז דאָס גייט אויף תרומת המזבח לקנות מהם קרבנות ציבור, „שהקרבנות לכפרה הם באים"), ד. ה. אַ כפרה אויפן חטא העגל, ווי עס שטייט אין ירושלמי און אין מדרש.

דער חטא פון עגל איז געווען אַ חטא כללי, וואָס האָט אָנגערירט ניט נאָר די וואָס האָבן זיך דערין באַטיי־ליקט, נאָר אויך שבט לוי, וועלכע האָבן זיך ניט באַטייליקט אין דעם חטא, און אַפילו משה רבינו, וואָס ער איז בשעת מעשה אַפילו גאָרניט גע־ווען אין אָט די ד' אמות, ד. ה. ער איז גאָרניט געווען אַפילו אין דעם גדר פון מי שיש בידו למחות כו' (וואָס מיט זיינע מעגלעכקייטן האָט

1) שקלים רפ"א.

ער געקענט פאַרווערן), פונדעסטוועגן האָט אויך אים אָנגערירט דער חטא, אַזוי ווי עס שטייט: „לך רד" ואמרו רבותינו ז"ל[2]: רד מגדולתך (נידער אַראָפּ פון דיין גרויסקייט).

אַזוי ווי חטא העגל איז געווען אַן ענין אין וועלכן כלל ישראל, אַלס שלימות פון כלל, איז דורכגעפאַלן, ד. ה. אַז דאָס איז געווען אַ קלקול כללי, דערפאַר האָט אויך דער תיקון און די כפרה אויף דעם געדאַרפט זיין דורך אַן ענין כללי, וואָס אַלע האָבן געדאַרפט געבן גלייך, וואָרום עס איז געווען אַן ענין פון כלל ישראל.

ג. פאַרשטיין דעם ענין מער אויס־פירלעכער:

עס איז באַוואוסט, אַז חטא העגל איז אין דעם סוג פון חטא עץ הדעת. דורך חטא עץ הדעת ירדה זוהמא לעולם, ובשעת מתן תורה פסקה זוהמתן ועל ידי חטא העגל חזרה[3].

דערפון איז מובן, אַז מען קען קלע־רער פאַרשטיין דעם ענין פון חטא העגל דורך אַריינטראַכטן אין וואָס עס איז באַשטאַנען דער חטא עץ הדעת, און אין דעם ענין פון מתן תורה.

אין אָנהויב פון דער בריאה איז גע־ווען „עולם על מילואו נברא"[4], און „עיקר שכינה בתחתונים היתה"[5]. דורך דעם חטא עץ הדעת איז ירדה זוהמא לעולם, און צוליב דעם איז די וועלט ניט געווען קיין כלי צו אלקות בגילוי. ווי עס איז באַוואוסט, אַז הגם קיימו האבות כל התורה עד שלא ניתנה (כאָטש די אָבות האָבן מקיים געווען די גאַנצע תורה איי־דער זי איז געגעבן געוואָרן), איז דאָס אָבער ניט געווען פאַרבונדן מיטן גשם פון וועלט באופן פנימי, וואָרום רוחניות מיט גשמיות זיינען געווען ווייט איינע פון די צווייטע — רוחניות האָט ניט גע־קענט שטיין אין גשמיות אין אַ פנימיות און אין אַן אופן פון קליטה[6].

דער אויפטו פון מתן תורה איז גע־ווען, אַז עס איז אַראָפּ די זוהמא, עס איז געוואָרן אַן אויסלייטערונג אין וועלט, און דערפאַר קענען זיין תורה ומצוות אין דברים גשמיים בפנימיות, מען זאָל קענען מאַכן פון גשמיות אַ כלי צו ג־טלעכקייט.

חטא העגל האָט מעורר געווען צו־ריק די זוהמא פון חטא עץ הדעת אין כללות העולם.

דער אויפטו פון מתן תורה איז זי־כער געבליבן אויך נאָכן חטא העגל[7], וואָרום אויך איצטער איז דאָ אַ חילוק צווישן אידן מיט, להבדיל, ניט־אידן. ביי אידן איז אויך איצטער געבליבן תורה ומצוות בגשמיות, וואָס זייער ענין איז צו באַהעפטן און פאַראייניקן גש־מיות מיט אלקות. אָבער פונדעסטוועגן איז אַ געוויסע מאָס זוהמא צוריקגעקו־מען, און די זוהמא איז ניט נאָר אין אנשים פרטיים און ענינים פרטיים, נאָר אויך אין כללות העולם.

דער תיקון אויפן חטא העגל איז מחצית השקל, וואָס ביי דעם שטייט: זה יתנו, „זה" לשון גילוי, כמרז"ל: כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר

2) ברכות לב, א.

3) שבת קמו, א. זהר ח"א נב, ב.

4) זע בראשית רבה יב, ו.

5) בראשית רבה יט, ז.

6) זע וועגן דעם אַלעם אויבן עמוד 41.

7) זע ניצוצי אורות לזהר ח"ג יד, ב.

זה א־לי[8], ד. ה. אַז דורך מחצית השקל און עבודת הקרבנות, און בזמן הזה דורך עבודת התפילה וואָס במקום קרב־נות תיקנום, נעמט מען אַראָפּ די זוהמא און מען איז ממשיך צוריק גילוי אלקות אין וועלט.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז סיי דער חטא העגל, סיי דער תיקון אויף דעם, זיינען ענינים כלליים.

ד. דערמיט וועט מען פאַרשטיין כמה דינים וואָס זיינען געווען אין מחצית השקל:

א) די געלט וואָס יעדער איינער האָט געגעבן איז געוואָרן ממון ציבור. יעדער איינער האָט געגעבן זיינע איי־גענע געלט, אָבער ער האָט דאָס גע־דאַרפט אַוועקגעבן אויף אַזאַ אופן אַז עס זאָל ווערן אויס ממון יחיד, אויך ניט קיין שותפות פון עטלעכע יחידים, נאָר ציבור־געלט.

ב) פאַר די געלט פון מחצית השקל האָט מען געקויפט קרבנות ציבור דוקא.

דער רמב״ם אין זיין הקדמה צו פי־רוש המשניות (סדר קדשים) דערקלערט, אַז ס׳זיינען פאַראַן פיר מינים אין קרב־נות: א) קרבנות ציבור, ב) קרבן יחיד, ג) קרבן ציבור דומה לקרבן יחיד, ד) קרבן יחיד דומה לקרבן ציבור.

קרבן ציבור זיינען די קרבנות וואָס האָבן אַ באַשטימטן זמן און מען איז זיי מקריב אַלס ציבור, אַזוי ווי תמידין און מוספין. קרבן יחיד זיינען די קרבנות וואָס האָבן ניט קיין באַשטימטן זמן און יעדער איינער איז זיי מקריב אַלס יחיד. קרבן ציבור דומה לקרבן יחיד זיינען די קרב־נות וואָס מען איז זיי מקריב אַלס ציבור, זיי האָבן אָבער ניט קיין באַשטימטן זמן, אַזוי ווי פר העלם דבר. קרבן יחיד דומה לקרבן ציבור זיינען די קרבנות וואָס מען איז זיי מקריב אַלס יחיד, אָבער זיי האָבן אַ באַשטימטן זמן, אַזוי ווי קרבן פסח.

קרבן יחיד, אויך קרבן יחיד וואָס דומה לקרבן ציבור, האָט מען ניט גע־קויפט פון די געלט פון מחצית השקל. וועגן קרבן ציבור דומה לקרבן יחיד איז פאַראַן אַ פלוגתא[9], און די הלכה בלייבט, אַז אויך אויף זיי האָט מען ניט גענומען פון מחצית השקל, נאָר דוקא אויף קרבן ציבור ממש האָט מען גענו־מען פון מחצית השקל.

דער טעם פנימי אויףביידע דינים: וויבאַלד אַז מחצית השקל איז געווען אַן ענין כללי, האָט עס געדאַרפט זיין ממון ציבור און מען האָט עס פאַרנוצט אויף קרבנות ציבור ממש.

ה. דאָס איז די דערקלערונג פאַרוואָס תרומת המזבח האָבן געגעבן אַלע גלייך. אָבער בנוגע תרומת האדנים איז ניט פאַרשטאַנדיק, פאַרוואָס האָט אין דעם געדאַרפט זיין בקע לגולגולת דוקא?

נאָך מער איז ניט פאַרשטאַנדיק: די אדנים זיינען דאָך אַ טייל פון משכן, קומט דאָך אויס אַז ביידע תרומות (תרומת האדנים און תרומת המשכן) זיינען נאָר צוליב דעם משכן און זיינע כלים (וואָס דערמיט טיילן זיי זיך אויס פון תרומת המזבח), היינט פאַרוואָס טיילן זיי זיך גופא אויף צוויי באַזונדערע תרומות, וואָס

8) שמות רבה כג, טו.

9) מנחות נב, א.

זיינען פאַרשידן אויך אין זייערע דינים, תרומת המשכן איז „איש כפי אשר ידבנו לבו" און תרומת האדנים — „בקע לגולגולת"?

ו. דער ירושלמי טייטשט אויס די דריי מאָל תרומה וואָס אין פסוק, יעדער איינער, אויף וועלכער תרומה זי איז מרמז: ויקחו לי תרומה גייט אויף תרומת האדנים; תקחו את תרומתי — אויף תרומת המזבח; וזאת התרומה אשר תקחו מאתם גו' — אויף תרומת המשכן.

דער אופן הלימוד אין פסוק איז:

ביי וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זאָגט ער זהב וכסף ונחושת וגו', די אַלע דרייצן צי פופצן זאַכן — גייט דאָס אויף נדבת המשכן. ביי דעם פסוק תקחו את תרומתי זאָגט ער אשר ידבנו לבו, דערפאַר גייט עס אויף קרבנות וואָס אין זיי איז נוגע מחשבה שבלב (אַזוי אויך תפילות שכנגד תמידין תקנום, איז דאָך תפילה — עבודה שבלב[10], דער עיקר פון תפילה איז מחשבה).

בלייבט איבער דער פסוק פון ויקחו לי תרומה, וואָס גייט אויף די אדנים.

לויט דעם — שטייט דער וואָרט „לי" ביי דער תרומה פון אדנים דוקא.

באמת גייט דער ויקחו „לי" אויף אַלע דריי תרומות, און נאָך טיפער — אויף כללות התורה והמצוות, ווי עס שטייט אין תניא בשם הזוהר[11], אַז דורך תורה ומצוות איז ויקחו לי — אותי אתם לוקחים, אָבער פונדעסטוועגן שטייט דער וואָרט „לי" בפירוש ביי אדנים דוקא.

זעט מען דערפון נאָך אַ חילוק פון די אדנים מיט די איבעריקע טיילן פון משכן (און די קרבנות), וואָס אין די אדנים דוקא איז דער „לי" בגילוי, וכל מקום שנאמר לי אינו זז לעולם[12].

ז. דעם חילוק פון די אדנים מיט די אַנדערע טיילן פון משכן אין ביידע דערמאָנטע חילוקים, וועט מען פאַרשטיין דערקלערנדיק פריער דעם ענין פון אדנים אין נפש האדם.

אויפן פסוק ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, זיינען מדייק די רז"ל[13]: בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד מישראל. במילא איז מובן, אַז אויך אין דעם משכן ומקדש הרוחני וואָס אין יעדן אידן, זיינען פאַראַן אַלע טיילן פון דעם משכן, אויך דער טייל פון די אדנים.

ח. די אדנים זיינען געווען דער נידעריקסטער טייל פון משכן. פונדעסטוועגן זיינען זיי דוקא געווען דער יסוד פון דעם גאַנצן משכן, אויך פון די קרשים ויריעות, כאָטש זיי זיינען געווען העכער פון די אדנים.

אין עבודת האדם איז דער ענין פון אדנים — שפלות וביטול.

די קרשים בנפש האדם זיינען די כחות פנימיים, שכל און מדות. דערפאַר זיינען זיי עשר אמות, כנגד עשר כחות הנפש[14]. די יריעות זיינען די כחות מקיפים.

---

10) תענית ב, א.

11) תניא פמ"ז. זהר ח"ב קמ, ב.

12) ויקרא רבה פ"ב, ב. זע אויך לקוטי תורה במדבר ט, ג.

13) זע ראשית חכמה שער האהבה פ"ו (נאָענט צום אָנפאַנג) און אין של"ה שער האותיות אות ל, מסכת תענית רד"ה מענין העבודה. פרשת תרומה חלק תו"א — שכה, ב. שכו, ב.

14) זע תיקוני זהר תיקון יט (סא, א).

די אדנים זיינען נידעריקער פון אַלע עבודות פּרטיות, דאָס איז דער ענין פון שפלות און ביטול פון קבלת עול. פונ־דעסטוועגן איז דאָס דוקא דער יסוד פון גאַנצן משכן, ווי מיר זאָגן: ונפשי כעפר לכל תהי׳, און דורך דעם דוקא איז: פּתח לבי בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי.

ט. דאָס איז אויך דער טעם וואָס תרומת האדנים איז געווען נאָר דעם ערשטן יאָר, אָבער די אַנדערע תרומות זיינען געווען אויך שפּעטער.

דער ענין איז: שפלות און ביטול זיינען דער יסוד און אָנפאַנג פון עבודה, דאָס דאַרף מען האָבן צום אַלעם ערשטן, און דערנאָך, בשעת מען האָט שוין דעם יסוד, דאַרף מען טאָן אין מדריגות פּרטיות אין עבודה.

דערפאַר איז דער אָנהויב פון דער עבודה פון טאָג – מודה אני און הודו להוי׳, וואָרום הודאה וביטול זיינען התחלת ויסוד העבודה, און דערנאָך קו־מען די מדריגות פּרטיות: פּסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, קריאת שמע וכו׳.

י. לויט דעם וועט מען פאַרשטיין ביידע חילוקים צווישן די אדנים מיט די אַנדערע טיילן פון משכן:

אין עבודות פּנימיות – קרשים און יריעות – איז דאָ אַ חילוק פון איינער ביז אַ צווייטער, ווייל יעדער דאַרף דינען דעם אויבערשטן מיט זיינע כחות וחושים. אָבער אין דעם ביטול פון קבלת עול זיינען אַלע גלייך.

דורך וואָס נעמט מען עצמות, „לי״ – דורך ביטול דוקא. לא באש הוי׳, לא ברעש הוי׳ ולא ברוח הוי׳, נאָר אין קול דממה דקה – תמן קא אתי מלכא (וכמ־בואר בארוכה ד׳ ענינים אלו בעבודת האדם בהמשך תער״ב).

יא. הגם דער יסוד העבודה איז קבלת עול און ביטול, אָבער, ווי גערעדט פריער, איז דאָס נאָר דער יסוד. שלימות העבודה איז, מען זאָל אָוועקגעבן צום אויבערשטן אויך די כחות פּנימיים, שכל און מדות. און אין דעם קען מען ניט יוצא זיין מיט מחצית השקל, נאָר אַזוי ווי דער דין איז ביי קרבנות: עשיר שהביא מנחת עני לא יצא[15]. ביי יעדן איינעם מאָנט מען, אַז ער זאָל אַוועקגעבן זיין גאַנצן שכל מיט די גאַנצע מדות צום אויבערשטן.

פון דער אַנדער זייט שטייט דאָרט: עני שהביא מנחת עשיר יצא, און ווי מפרשים טייטשן איז ניט נאָר יצא בדיעבד, נאָר אויך לכתחילה, און נאָך מערער: תבוא עליו ברכה.

דער ענין פון דעם אין רוחניות איז: אויך אַן עני בדעת, וואָס עס פעלט אים אין לימוד נגלה דתורה און אַפילו אין קיום המצוות בהידור, אויך ביי אים מאָנט מען ער זאָל לערנען פּנימיות התורה, מנחת עשיר, און דאָס גופא וועט ברענגען אַז תבוא עליו ברכה, עס וועט זיין דער עשר (מאַכן זיך רייך) בשביל שתתעשר, ואין עשיר אלא בדעת, ער וועט זיין אַן עשיר ברוחניות, אין זיינע חושים ויכולת, און עס וועט אַראָפּקומען אויך אין עשירות כפשוטו בגשמיות, בבני חיי ומזוני רויחי.

(משיחות שבת פרשת משפטים, תשט״ו, תשח״י)

יב. אויפן פסוק ועשית את הקר־שים למשכן עצי שטים עומדים, איז

15) נגעים בסופה.

מבאר כבוד קדושת מורי וחמי אדוננו מורנו ורבינו[16], אַז שטים איז מלשון הטי׳ – אָפּנייגונג.

עס איז פאַראַן אַ מיטל־וועג, דאָס איז דער וועג פון שכל און השגה, און דאָס אָפּנויגן פון מיטל־וועג ווערט אָנ־געטרופן „שטים״, שטות.

און אין דעם זיינען פאַראַן צוויי אופנים: א) די הטי׳ למטה מהשכל, שטות דלעומת זה, וכמרז״ל: אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות[17]. ב) די הטי׳ למעלה מהשכל, שטות דקדושה, ועל דרך מרז״ל אהני לי׳ שטותי׳ לסבא[18].

די עבודת המשכן ומקדש איז צו מהפך זיין שטות דלעומת זה און מאַכן פון איר שטות דקדושה, עיין שם באריכות.

יג. מען קען זיך ניט באַנוגענען מיטן מיטל־וועג, נאָר מען מוז האָבן שטות דקדושה דוקא, למעלה מטעם ודעת.

וואָלט אין וועלט ניט געווען די מציאות פון שטות דלעומת זה, וואָלט דעמאָלט גענוג געווען אויף דער מיטל־וועג. בשעת אָבער אַז דורך חטא עץ הדעת איז געוואָרן אין כללות העולם זוהמא, שטות דלעומת זה, איז מיט וואָס קען מען דאָס בייקומען – מיט שטות דקדושה דוקא.

אַזוי ווי דאָס איז אין כללות העולם, אַזוי אויך ביי יעדן איינעם, אַז אויב ער האָט חוטא געווען און פוגם געווען און עבר את הדרך, אָדער אַפילו נאָר איינע פון די דריי זאַכן, קען ער דאַן ניט גיין אויפן מיטל־וועג, נאָר ער מוז גיין למעלה מדרך המיצוע, און לויט ווי עס ווערט דערקלערט אין אגרת התשובה[19], אַז במקום הקשר דאַרף זיין כפול ומכופל.

אַזוי זאָגט אויך דער רמב״ם[20], אַז בכלל דאַרף מען גיין אין מיטל־וועג. אויב אָבער מען איז געגאַנגען אין איין ריכטונג צופיל, איז בכדי דאָס צו מתקן זיין, מוז מען גיין אין דעם צווייטן קצה.

יד. לויט דעם וועט מען אויך פאַר־שטיין, וואָס די גמרא באַצייכנט די הע־כסטע מעלה מיטן וואָרט „ופרצת״. לא כאברהם כו׳ ולא כיצחק כו׳ אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה[21].

אין פלוג איז ניט פאַרשטאַנדיק, וואָס איז אַזוי די גוואַלדיקע מעלה פון „ופרצת״, וואָס דאָס איז גרעסער פון אַלע אַנדערע מעלות, וואָס ער רעכנט דאָרטן אויס אין גמרא?

וועט מען עס פאַרשטיין דערקלערנ־דיק פריער נאָך אַ פרט אין דעם ענין „ופרצת״.

דער וואָרט „ופרצת״ באַדייט ניט סתם צעשפרייטן זיך, נאָר – אַראָפּנע־מען מחיצות. אין אַ פעלד איז ניט שייך קיין פירצה, נאָר ווען עס איז דאָ אַ בנין און אַ מויער, און מען נעמט אַראָפּ פון דעם אַ חלק, הייסט עס פירצה – „ופרצת״.

דעם בנין און גדר – אויף וועלכן מען זאָגט אַז אין אים דאַרף זיין

16) באתי לגני תש״י, ס״ג ואילך.
17) סוטה ג, א.
18) כתובות יז, א.
19) פ״ט.
20) פ״ד משמונה פרקים.
21) שבת קיח, ב.

ופרצת – איז דאָך מוכרח אַז עס איז אַ בנין דקדושה. וואָרום אויב עס איז אַ בנין דלעומת זה, איז דאָך דאָס באמת ניט קיין ענין פון בנין, נאָר אַן ענין פון חורבן און פירצה (על דרך מרז״ל[22] לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים) און ברעכן אַזאַ בנין איז, אין דער אמתן, ניט קיין ופרצת, נאָר, אדרבה, בנין. אויב תורת אמת רופט עס אָן ופרצת, מוז מען דאָך זאָגן, אַז דאָס איז אַ פירצה באמתיות.

איז דאָך אין פלוג ניט פאַרשטאַנדיק, וואָס פאַר אַ תכלית און גוטס איז דאָ אין ברעכן אַ בנין, אַזאַ בנין וואָס תורה רופט עס בנין?

אָבער לויט דעם אויבן־געזאָגטן וועט מען עס פאַרשטיין: די עבודה איז, שטות דקדושה וואָס איז העכער פון מיטל־וועג, כאָטש דער מיטל־וועג איז דאָך אַ גלייכער וועג על פי התורה, פונדעסטוועגן דאַרף זיין „ופרצת", אַרויסגיין פון אַלע הגבלות, אויך פון הגבלות וגדרים פון קדושה, וואָס זיי זיינען דאָך בנין.

און דער ענין פון שטות דקדושה שלמעלה מטעם ודעת, העכער פון הגבלות, אַפילו פון הגבלות פון קדושה, דאָס איז נחלת יעקב, בחיר שבאבות – תכלית המעלה, העכער פון נחלת אברהם און פון נחלת יצחק.

טו. די אָנווייזונג פון דעם בנוגע לפועל איז:

תלמידי הישיבות און יושבי אוהל בכלל דאַרפן זיך ניט באַנוגענען מיט די זמנים הקבועים וואָס זיי האָבן צו לערנען תורה. אַפילו די זמנים קבועים פון מהדרין, און מהדרין מן המהדרין זיינען אויך וויניק, נאָר עס דאַרף זיין – „ופרצת", אהני לי׳ שטותי׳ לסבא, העכער פון טעם ודעת, העכער פון אַלע זמנים הקבועים.

בעלי עסק, וואָס זייער עיקר עבודה, איז קיום המצוות און בפרט מצות הצדקה ששקולה כנגד כל המצוות, איז די אַלע דברים הקבועים שבצדקה, און אַפילו צדקה מהמובחר ווי דערקלערט אין פוסקים ואחרונים, – כאָטש ס׳איז אַ בנין מובחר על פי תורה – איז עס פאַר זיי נאָך אַלץ וויניק. עס דאַרף זיין ופרצת אָן הגבלות, און ווי עס ווערט דערקלערט אין אגרת התשובה[23] און אגרת הקודש[24], אַז כל אשר לאיש יתן בעד נפשו. און אַפילו די וואָס מיינען, אַז זיי דאַרפן צו דעם ניט אָנקומען ווייל זיי פעלט גאָרניט, – אָבער אין דער עבודה פון יחודים עליונים פעלט דאָך אויך זיי, וואָס די יחודים שלמעלה זיינען דאָך אין סוף, במילא דאַרפן אויך זיי געבן צדקה אין אַן אופן פון ופרצת.

טז. אויף משיח׳ן שטייט דער לשון „פורץ"[25]. איז די מצות השעה, בכדי צו ברענגען דעם פורץ בקרוב – עס זאָל זיין דער לימוד התורה און קיום המצוות ובפרט צדקה אין אַן אופן פון ופרצת.

דורכן לימוד התורה אָן הגבלות פון יושבי אוהל און איבערהויפט בני־הישיבה, און דורך קיום המצוות ובפרט צדקה אָן הגבלות פון בעלי־

22) פסחים מב, ב. מגילה ו, א (בשינוי לשון).

23) פ״ג.

24) סי׳ י, ועוד.

25) ב״ר ס״פ סג. רש״י בב״ר ס״פ פה.

עסק, וועט זיין כלשון המאמר[26]: „גג ורצפה כאחד ממש", תורה וואָס אין רוח־ניות איז דאָס „גג" (אַ דאַך) און מצוות וועלכע זיינען אָנגעטאָן אין גשמיות׳די־קע זאַכן — „רצפה", וועלן זיין כאחד ממש, און עס וועלט אַראָפּגייען אַלע הב־דלות, מחיצות והגבלות, און עס וועט זיין יעלה הפורץ לפנינו בקרוב ממש.

(משיחות יו״ד שבט, תשי״ט)

הוספה*

מען האָט גערעדט, אַז עס דאַרף זיין דער ענין פון „ופרצת" אין אַלע ענינים.

אַזוי ווי עס איז דאָך דער אָנהויב פון יאָר און פון סדר, דער סדר ההמשכה מלמעלה למטה, איז די ערשטע זאַך דאַרף זיין דער „ופרצת" אין תורה. מען דאַרף לערנען תורה בשופי, ניט קוקן אויפן זייגער.

אויב מען דאַרף דאָס באַוואָרענען יושבי אוהל, איז מכל שכן אַז מען דאַרף דאָס באַוואָרענען בעלי עסק. דער בעל עסק זאָל ניט וועלן יוצא זיין מיט אַ קביעות עתים לתורה ווי עס קומט אויס לדעתו, נאָר עס דאַרף זיין „ופרצת". „פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית" — האָט געטייטשט דעם אַלטן רבינ׳ס אַ חסיד — אַז דער לימוד התורה דאַרף זיין באופן פון „פרק אחד" — אַז דער „אחד" זאָל אים פאַנאַנדערנעמען, דעמאָלט איז „שחרית" — ווערט ליכטיק. „ופרק אחד" — בשעת דער „אחד" נעמט אים פאַנאַנ־דער, איז „ערבית" — ווערט זיס.

פון תורה דאַרף מען דאָס ממשיך זיין אויך אין עבודה — תפילה, אַז עס זאָל זיין דער „ופרצת" אין עבודת התפילה. ביי יושבי אוהל דאַרף זיין אַ לאַנגע התבוננות פאַרן דאַווענען, בשעת׳ן דאַ־ווענען און אויך נאָכן דאַווענען. בעלי עסק, וואָס ביי זיי איז די התבוננות בתפילה באַגרענעצט, פונדעסטוועגן דאַרף די הגבלה אויך האָבן אַ הגבלה, עס זאָל ניט זיין באופן אַז ס׳איז אַזוי שנעל און קורץ אַז ס׳איז ניטאָ קיין אָרט וואו אַריינשטעקן אַ נאָדל, וואָס דורכן „פתחו לי כחודו של מחט", איז „אפתח לכם כפתחו של עולם".

פונקט ווי אין גשמיות, קען ער דאָך אַמאָל אין איין מינוט פאַרדינען פיל מער ווי אַן אַנדער מאָל אין אַ סך שעה׳ן, אַזוי אויך, להבדיל, אין דאַווענען, הגם ער האָט ניט קיין סך צייט, אָבער די צייט וואָס ער האָט, דאַרף ער טאָן אין עבודת התפילה, און השם יתברך וועט אים געבן הצלחה, אַז דורך דער ביסל צייט וועט ער אויפטאָן.

תפילה איז דאָך רצוא, איז פון דעם דאַרף מען ממשיך זיין דעם „ופרצת" אויך אין קו פון גמילות חסדים. וואָס דאָס איז דאָך וואָס מען האָט גערעדט באריכות דעם „ותומכי׳ מאושר", וואָס תומכי׳ גייט אויף תמכין דאורייתא — מעשר איז דאָך אַ חיוב, און חומש מצד תקנת אושא, און אַפילו יותר מחומש, איז ער דאָך מבאר אין אגרת התשובה ואגרת הקודש, אַז מען דאַרף עס אויך טאָן מצד תיקון אויף ענינים בלתי רצויים. דאָרטן — אין אגרת התשובה ואגרת הקודש — רעדט ער דאָס מצד דעם קו פון תיקון על

26) באתי לגני תש״י ס״ט.

*) צוליב פולקאָמערער דערקלערונג פון די אותיות טו־טז, ברענגען מיר די פאָלגנדיקע שיחה.

עוונות כו׳, ומכל שכן בשעת דאָס איז אין דעם אַנדער קו[27].

מען דערציילט[28], אַז דער בעל שם טוב האָט געגעבן צדקה מער ווי אַ פינפטל, האָט מען אים געפרעגט, עס שטייט דאָך אל יבזבז יותר מחומש? האָט ער געענטפערט, אַז המבזבז איז מלשון ביזה (וואָס איז ביי מלחמות וכיוצא בזה), ד. ה. דער וואָס וויל ניט געבן און ער דאַרף מיט זיך מלחמה האָבן, פועל׳ן בדרך כפי׳ ובדרך ביזה, אָפּרייסן דאָס ביי זיך, איז אַל יבזבז יותר מחומש. דאַקעגן דער וואָס גיט דאָס בשמחה ובעונג (איז מיט וואָס איז אַנדערש צדקה פון אַנדע־רע תענוגים און באַדערפענישן אויף וועלכע ער גיט אויס געלט?).

קען מען דאָך טענה׳ן, אַז מען האַלט נאָך ניט דערביי אַז די צדקה זאָל זיין בשמחה ובתענוג, איז דאָך אָבער אויף דעם דער „ופרצת״. בפרט, ווען מען איז דאָך זיכער אין דעם צוזאָג „ובחנוני נא בזאת״ – העלפט עס צו שמחה ותענוג. אויך דאַרף זיין דער „ופרצת״ ביי די וואָס אַרבעטן אין די מוסדות הקדושים. פונקט ווי מען מאָנט ביי די תלמידים זיי זאָלן ניט קוקן אויפן זייגער, אַזוי איז אויך ביי די רמי״ם וכו׳, אַז ניט זיי דאַרפן „אָפּאַרבעטן״ זייערע „אַרבעט־שעות״, נאָר מען דאַרף ליגן אין דעם אָן חשבונות וכו׳.

און דורך דעם וואָס מען וועט זיך פירן לויט „ופרצת״ אין די אַלע אויבנ־געזאָגטע ענינים, וועט דער אויבער־שטער געבן דעם „ופרצת״ יעדן איינעם אויך בעניניו הפרטים, ביז* צו „נחלה בלי מצרים״.

(משיחות ש״פ בראשית, מבה״ח מרחשון, תשי״ט)

27) זע כתובות סז, ב. זהר ח״ג ט, ב. נמוקי יוסף צו בבא קמא ט, ב. שולחן ערוך אורח חיים סי׳ תרנ״ו ובנ״כ שם. ואכ״מ.

28) הובא בס׳ אורח לחיים פרשת תרומה ובס׳ וציוה הכהן פט״ו.

*) הגם שמדברי הגמרא (שבת קיח, ב) מוכח לכאורה אשר נחלה בלי מצרים הוא ענין א׳ עם ופרצת, – כבר נתבאר בשיחת י״ג תשרי תשי״ט ראי׳ בגמרא זו גופא כמ״ש בפנים.